

Eşitsiz Gelişimin Problemleri ve “Arta Kalanlar”

28.05.2020 • Bob Avakian'ın Yazıları, Kamburun Üstesinden Gelmek • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Bob Avakian'ın aşağıdaki makalesi “Kamburun Üstesinden Gelmek” yazı dizisi içinde 14 Aralık 1997 yılında Revolutionary Worker #936 (Şimdiki Revolution gazetesi) içinde yayınlanmıştır. DKP ABD Başkanı Bob Avakian'ın “komünizmin çöküşü” ve dünya çapında komünizme doğru ilerleme meselesiyle ilgili bu yazı dizisi, belirli ülkelerdeki proleter devriminin sorunlarını ve “kamburun üstesinden gelerek” emperyalist sistemi yenebilmek için dünya ölçeğindeki çok önemli stratejik meseleleri ele almaktadır.

Bu yazı dizisinde sitemizde yayınlanan diğer makaleler için bkz:

★ <http://yenikomunizm.com/kategori/bob-avakian-yazilar/kamburun-ustesinden-gelmek/>

Kamburun Üstesinden Gelmek

Eşitsiz Gelişimin Problemleri ve “Arta Kalanlar”

Enternasyonal proletarya ve dünya proleter devriminin karşılaştığı tarihi sorunlarının önemli bir boyutu, iki büyük ve birbiriyle ilişki içinde bir çelişki meselesi olarak özetlenebilir. Bu problemlerden daha önce çeşitli şekillerde bahsetmiştik, ancak sürekli olarak geri dönüp bunları daha iyi anlamamız gerekiyor, bu sürecin ve onun çelişkili hareketinin ve mücadelesinin her yönüyle anlayışımızın derinleştirilmesi oldukça önemli.

Bu iki büyük çelişkiden ilki, dünya proleter devriminin eşitsiz gelişimi ve bu noktaya kadar proleter devrimlerin bir (veya birkaç) ülkede zafer kazanması durumudur – devrimler bu şekilde ortaya çıktılar ve belirli bir süre boyunca, emperyalizmin egemen olduğu bir dünyada bu şekilde ortaya çıkmaları ve var olma ihtimalleri oldukça yüksektir. Emperyalist “kuşatmanın” yani “büyük stratejik bir bağlamın” içinde var olacaklardır. Dolayısıyla, bu durum dünya proleter

devrimini ileri götürmek ve komünizme ilerleme şeklindeki tarihi meselesinin bir ifadesidir.

Eski Toplumdan Arta Kalanlar

Diğer bir tarihi mesele, sosyalist toplum içinde kapitalizmden (ve önceki sınıflı toplumdan) “arta kalan” ve sosyalist toplumu komünizme bir geçiş evresi olarak nitelendiren, bütün bu geçişi belirleyen ve şekillendiren çelişkilerdir. Bunun yoğun bir ifadesi şu şekilde karakterize edilebilir: Belirli bir tarihsel dönem boyunca, iktidarın ele geçirilmesinden ve mülkiyetin en azından belirli bir seviyede toplumsallaştırılmasından sonra bile, önderlik ve yönetim işlevleri ve daha genel olarak da çeşitli görevler entelektüel çalışma ile ilişkili olarak kalacaktır ve bu yönüyle de toplumda küçük bir azınlığın uzmanlık alanı olmaya devam edecektir. Örneğin, kısa bir süre içinde temel sosyalist mülkiyetin elde edildiği, çeşitli sosyalist mülkiyet biçimlerinin karışık biçimlerinin içerildiği; köylü ve diğer grupların kolektif mülkiyeti, devlet mülkiyeti, ayrıca ekonomide devletin rolü olsa da meta ilişkilerinin mevcudiyeti gibi durumlarda bu şekilde olacaktır.

Diyalektik materyalist bakış açısından bu meseleyi kavrayabilmek çok önemlidir: Proletarya diktatörlüğü ile temel sosyalist mülkiyete geçildikten sonra dahi; entelektüel, idari ve önderlik görevleri halen toplumun belirli bir azınlığının uzmanlığı olarak kalacaktır. Bu oldukça uzun bir süre için geçerli olacaktır. Ayrıca sosyalizmin başlangıç aşamalarında bu görevlerin başında toplumun nispeten küçük ve uzmanlaşmış bir azınlığı olacaktır. Belli bir süre için bu entelektüel, idari ve önderlik görevlerini üstlenebilmek için eğitim ve öğretim verecek belirli bir azınlığın bulunacağı gerçeğinden kaçınabilmenin bir yolu yoktur. Toplumdaki insanların entelektüel emeğin yanı sıra kol emeğini de az çok eşit şekilde paylaşabilmeleri açısından henüz bir temel yaratılamayacaktır. Bu durum, sosyalist toplumu ve geçişi işaret eden, kapitalizmin yıkılması sonrası devralınan ve dünya çapında komünizme ilerleyerek sınıf ayrımlarının ortadan kaldırılmasına ve “4 Bütünlere” ulaşmaya yönelik sosyalist bir toplumun altta yatan çelişkilerin bir yansımasıdır.

Başka bir deyişle, ne kadar çabalasak da ne kadar arzu etsek de, kafa emeği ile kol emeği arasında tarihi anlamda bir nitel dönüşüm durumunu hızla veya çok kısa bir sürede yaratamayacağız. Bunu bu şekilde ortaya koymak gerekiyor. Ve bu durumun sadece yönetimde

değil, daha özel olarak devlet iktidarının temel direği olan silahlı kuvvetler meselesinde de çatallanmış sonuçları vardır.

Gerçek bir halk ordusuna sahip olabilirsiniz; emir komutada doğru bir çizginiz olabilir; ordu ve halk kitleleri arasında doğru bir ilişkiniz olabilir; tüm bunlara sahip olabilirsiniz fakat çelişkileriniz olacağı gerçeğini es geçemezsiniz. Emeğin bölünmesinden ötürü, burjuva ordusunun özellikleri olan yabancılaşma ve itaat gibi ilişki biçimlerine (komutanlar ve alt rütbeliler arasındaki bu itaat ilişkisi meselenin önemli yönlerinden biridir) kolaylıkla dönüşebilirsiniz. Bir ordunun komutanı olmak, pratik eğitim ve deneyimin yanı sıra belirli bir düzeyde edinilmiş entelektüel beceri, askeri bilgi, eğitim vb. gerektirir ve bu da kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişkinin başka bir ifadesi, çok konsantre bir ifadesidir. Ordudaki herkes, hemen veya kısa sürede komutan olamaz. Hatırı sayılır bir süre, silahlı kuvvetlerdeki herkesin dönüşümlü olarak komutan ve alt rütbeli olarak hizmet edebileceği bir durum yaratmak da mümkün olmayacaktır.

Ordudaki insanların çoğunluğu -sosyalizm altındaki halk ordusunda bile- çok temel bir seviyenin ötesine geçerek bir komutan olamaz; proleter devlet iktidarının birkaç yıl hatta on yıllar boyunca var olduğu yerlerde bile bu noktaya çabucak ulaşamayacağız. Bu durum, K. Venu (*“Demokrasi: Şimdi Her Zamankinden Daha Fazla, Bundan Daha İyisini Yapabiliriz ve Yapmalıyız”*) polemiğinde ortaya çıkan çok önemli bir nokta ile bağlantılıdır: Sosyalist devrimin tarihsel deneyimi, Marx ve Engels’in ve hatta Lenin’in Ekim Devrimi’nden sonrası için öngördüğü şeyin aksine, proletarya diktatörlüğü altında belirli bir süre için **düzenli orduyu ortadan kaldırmanın mümkün olmayacağını** göstermiştir.

Lenin “Devlet ve Devrim” kitabını yazdığı zaman (1917 Ekim Devrimi’nden hemen önce yazmıştır), düzenli orduyu hızla ortadan kaldırmaktan ve onu halk milislerine dönüştürmekten bahsetmişti. Fakat gerçekte, tarihsel deneyim bunun herhangi bir yakın zamanda ya da uzun bir süre boyunca yapılamayacağını gösterir.

Ve burada bahsettiğim bu iki temel çelişkinin etkisini ve iç içe geçtiğini görürüz: Kesin olan şey şu ki, sosyalist toplumda oldukça uzun bir süre boyunca düzenli orduyu ortadan kaldıramazsınız, sosyalist devletlerin emperyalist kuşatma içinde yer alması durumuyla

karşılaşacaksınız, öte yandan diğer bir çelişki olarak önceki sınıflı toplumdan “hayatta kalanların” sosyalizmin içine dahil olacağı ve uzunca bir dönem boyunca bunların “hayatta kalmaya” çalışacağı, ayrıca kafa emeği ile kol emeği arasında ayrımın olacağını düşünmelisiniz. Bu “hayatta kalanlar”, Marx ve Engels’in ve hatta Lenin’in Ekim Devrimi’nden önce “Devlet ve Devrim” kitabında ancak belirli bir dereceye kadar öngördüğünden çok daha uzun etkisini göstermiş ve gösterecektir. Bu eşitsizlikleri (kafa emeği ile kol emeği arasındaki, ayrıca diğer büyük toplumsal ayrımları) ekonomik temelde ve bunların proletarya ile burjuvazi ve sosyalist yol ile kapitalist yol arasındaki sınıf mücadelesinde yoğunlaşan üstyapıdaki karmaşık ifadelerini kısa bir sürede kökten kaldırmanın zorluğu bulunmaktadır ve bu şekilde olmayacaktır.

Çizgi ve Önderlik

Dolayısıyla bir anlamda, Lenin’in küçük burjuvazi hakkında dediği şekliyle uzun bir süre boyunca ekonomik temelde ve üstyapıda önceki sınıflı toplumun kalıntıları ile belirlenmiş bu durumla yaşamak ve bunları uzun bir dönem boyunca dönüştürmek zorunda kalacağız. Bunları bir gecede değiştirmeye çalışamayız, yoksa kapitalizme geri döneriz, bu şekliyle kapitalizmin güçleri çok çabuk serbest kalır ve çok hızlı bir geri dönüş yapmak için güçlendirilir. Bu uzun vadeli bir tarihsel bir mesele olacaktır. Ve bunun özüne ulaşmanın yollarından biri, düzenli orduyu kısa sürede ortadan kaldıramayacağımız gerçeğini ve daha spesifik olarak da bunu niçin yapamayacağımızın nedenlerini incelemektir.

Bu mesele genellikle, özellikle çeşitli sosyalist görüşlerden insanlar tarafından ve hatta bazı komünistler tarafından da belirli bir dereceye kadar sıklıkla kitlelerin silahlı olup olmaması, silahların kitlelerin elinde olup olmaması açısından ele alınmıştır. Ve K. Venu’ya karşı bu polemikte vurgulanan şey, silahların gerçekten kitlelerin elinde olup olmadığı meselesinin kitlelerin kelimenin tam anlamıyla silahının olup olmaması kadar basit bir şey olmamasıdır. Bu konu çok daha derin çelişkiler içerir, çünkü silahlar kelimenin tam anlamıyla kitlelerin elinde olabilir, ancak orduyu yöneten çizgi burjuvaziye hizmet eden bir çizgi ise, o zaman silahlar esasen kitlelerin ellerinde değil demektir.

Silahların gerçekten kitlelerin elinde olup olmaması önderlik meselesiyle -önderliğin proletaryayı veya burjuvaziyi temsil edip etmediğiyle- ilgilidir. Toplumun devrimci dönüşümünü

ve dünya çapında komünizme ilerlemeye, proletaryanın çıkarlarına hizmet eden bir çizgi mi, yoksa aslında burjuvaziye hizmet edip gerçekte kapitalizmi geri getirecek bir çizgi mi olmasında yoğunlaşan bir şeydir.

Bir kez daha buradaki amacım bunu yalnızca daha derinden kavramamız ve teorik bir anlayışla uğraşmamız gerektiğini göstermek değildir. Bunu yapmak zorundayız, fakat bunu diyalektik bir ilişki içinde kitlelerle konuşarak ve bununla ilgili fikirlerini ve sorularını ortaya koymaları ile yapmalıyız. Yalnızca bununla boğuşmakla kalmamalı, aynı zamanda devam eden bir pratik-teori-pratik diyalektiğinde meseleyi kitlelerle gerçekten etkileşim içinde ele alacak kadar ustalaşmalıyız. ABD ve dünya çapında proleter devrim ihtiyacına ve olasılığına işaret ettiğimizde, kitleleri dikkatle dinlemeli ve onların **“evet, ama”** şeklindeki ifadeleri de dahil olmak üzere söylediklerini dinlemeliyiz. Bu “evet, ama” yaklaşımına örnek olarak şunları belirtebiliriz: **“Evet bu iyi bir fikir, ama bu dediklerinizi gerçekten yapamazsınız”**; ya da **“Evet, bunlar kulağa doğru geliyor, ama bu şekilde hareket etmeye kalkarsak bunun bizden götürecekleri meselesi ne olacak?”**; vb.

Bütün bu “evet, ama” şeklindeki yaklaşımları ele almamız gerekiyor. Buna askeri açıdan diğer tarafı yenebilmek anlamında “evet, amalar”; ve sınıfları üreten altta yatan koşulların ve burjuva topluma ve genel olarak sınıflı topluma tekabül eden dünya görüşülerinin ortadan kaldırılması anlamındaki “evet, amalar” dahildir. Öncü ve kitleler arasında, ayrıca pratik ve teori arasında karşılıklı olarak devam eden bir süreçte bunu sürekli olarak derinleştirebilmeliyiz.

Bütün bu tarihi önemdeki meseleleri, Parti açısından ve devrimci düşüncedeki diğer insanlar açısından, onların bu meselelerle boğuşabilmesine yönelik, onların düşüncelerini besleyebilmek açısından ortaya koyuyorum. Fakat aynı zamanda, yalnızca propaganda ve ajitasyon alanında değil, temel kitleler ve toplumdaki diğer katmanlar arasındaki devrimci görevlerimiz ve devam eden devrimci çalışmalarımız açısından da bunları ortaya koymak istiyorum.